

TRABZON İLİNDE SU ÜRÜNLERİ SEKTÖRÜNÜN MEVCUT DURUMU VE GELECEĞİ

Ali ÇANKAYA - SUMAE

Su Ürünleri Trabzon ili için en önemli sektörlerden birisidir. Türkiye'nin ülke genelinde su ürünleri üretimi yaklaşık 600 bin ton olup, 250 bin tonla Doğu Karadeniz Bölgesi ilk sırada yer almaktadır. Trabzon ili 2005 yılı Su ürünleri üretimi yaklaşık 30 bin tondur. Bunun 1200 tonunu yetiştiricilik oluşturmaktadır.

Trabzon'da 2005 yılı itibariyle 82 adet kültür balığı kara işletmesi, 2 adet de deniz işletmesi mevcuttur. Ruhsatlı gemi sayısı 1215 olup balıkçılıkla uğraşan kişi sayısı 3792, geçimini balıkçılıktan sağlayan kişi sayısı 15404'dür. 4231 adet de amatör balıkçımız bulunmaktadır. İlde 6 adet su ürünleri sanayi işletmesi mevcuttur. Bu işletmelerden 2005 yılı içerisinde 111969 kg dondurulmuş hamsi, 52085 kg dondurulmuş istavrit, 2000 kg dondurulmuş deniz salyangozu eti, 26957 kg dondurulmuş palamut, 590 kg dondurulmuş barbunya, 46398 kg dondurulmuş çinekop, 200 kg dondurulmuş deniz alası ihraç edilmiştir.

İlimizde su ürünleri eğitimi veren 1 adet deniz bilimleri fakültesi 1 adet de su ürünleri yüksek okulu bulunmaktadır. Yine ilimizde teknik eleman ve uygulamacılara eğitim veren su ürünleriyle ilgili araştırmalar yapan Su Ürünleri Merkez Araştırma Enstitüsü mevcuttur.

İlimizde denizden elde edilen su ürünleri miktarı büyük dalgalanmalar göstermektedir. Dengesiz avlanma ,av yasaklarına uymama, kirlilik, etkin koruma kontrolün yapılamayışı,

ürün standardizasyonunun olmayışı etkin pazarlama sisteminin olmayışı avcılığın en önemli problemleridir.

İlimizde kültür balıkçılığı her geçen gün gelişme göstermektedir. İşletmelerde örgütlenme düzeyi yetersiz olup işletme kapasiteleri genellikle düşüktür. Bu sebeple işletmeler teknik eleman istihdam edememektedirler.

Tesis sahipleri yetiştiricilik izni alırken bürokratik işlemlerin fazlalığından yakınmaktadırlar.

Yörede görülen şiddetli yağışlar, erozyonlar, kara yolu yapıları tesislere zarar vermektedir. Sigorta şirketleri risk yüksekliği sebebiyle tesisleri sigorta etmemektedirler.

Sağlıklı ve ucuz yem temini de diğer önemli bir problemi teşkil etmektedir. Yetiştiricilerimizin en önemli problemlerinden biriside balık hastalıklarıdır. İşletmeciler devletten öncelikle ekonomik konularda önlemler alınmasını beklemekte, bunu sırasıyla altyapı piyasa ve eğitim konuları izlemektedir.

Kısaca su ürünlerinin sorunlarına değindikten sonra, bu sorunların çözümü için yapılması gerekenlerin neler olduğunu değerlendirmek gerekir.

Su ürünleri biyolojik, ekonomik ve sosyal yönleriyle ele alınmalıdır. Temel prensip

kaynağı tüketmeden sürekli faydalanmaktadır. Bu kapsamda balık stoklarını korumak amacıyla avlanabilir balık miktarı her yıl belirlenmelidir.

Başarıya ulaşabilmek için her şeyden önce bir araya gelerek güç birliği yapmalı, hep birlikte hedefler belirlenip. projeler üretilerek uygulamaya konmalıdır.

Ürünler sağlıklı işlenip güvenli markalar oluşturulmalı ve böylece piyasada hak edilen değer alınmalıdır. Bunu yaparken ilimizin tarihi avantajlarını ve şehrin simgesi haline gelmiş hamsi gibi ürünleri öne çıkarıp tanıtmalıyız. Bu manada Karadeniz balıkları ve diğer su ürünlerini tanıtan bir kitabımız olmalıdır.

Karadeniz'i ve canlılarını nasıl koruyacağımızı hesaplamalıyız.

Bölge balıkçısının yaşamı belgelenmelidir. Bunları gerçekleştirebilmek için el ele vererek ilimiz su ürünleri konseyi oluşturulmalıdır. İlin su ürünleri politikasını çizecek, yürütecek ve denetleyecek olan bu konsey belirli aralıklarla toplanmalıdır. Bu kapsamda Trabzon balıkçılığın merkezi ilan edilmelidir.

Balığın sağlıklı bir besin olduğu sürekli vurgulanmalı, balık yemeklerini içeren kitaplar yayınlanmalı, böylelikle balık insanlara sevdirmeli ve balık tüketimi artırılmalıdır.

Amatör balık avlama alanları belirlenmeli, buralarda yerli yabancı herkes balık avlayabilmeli, turizmden faydalanılmalıdır. Denizde yapılan su sporlarını düşünmeli bu konuya da gereken önemi vermeliyiz.

Balık yetiştireceklere, kurstan geçirilerek ruhsat verilmelidir. Araştırma kuruluşları yeni teknolojileri işletmeler bazında deneyerek üreticiye ulaştırmalıdır.

Balık hastalıklarına dikkatli yaklaşılmalı, işletmeler yılda en az iki kez kontrol ettirilmelidir. Balık hastalıklarının haritası çıkarılarak su kalitesi, yem ve biyokimyasal analizler konusunda referans laboratuvarları olmalıdır. Sertifikalı balık ve yumurta üretimine geçilerek bu konuda ihtisaslaşmaya gidilmelidir.

Yetiştiriciliğin bazı bölgelerde yoğunlaşmasını önlemek için. yetiştirme ortamlarının kapasitesine göre işletme sayısı belirlenmeli, kapasitenin üstündeki girişimlere izin verilmemelidir.

Balık çiftliklerinde kaliteli ve sindirilme oranı yüksek yem kullanımı teşvik edilmelidir.

Bölgemiz işletmeleri düşük kapasite kullanım oranları artırılmalıdır. Balık yetiştirmeye elverişli alanlar tespit edilerek değerlendirilmelidir.

Kültür balıkçılığı kırsal kalkınma amaçlı olarak desteklenmelidir.

Sektör ile ilgili kararların alınmasında kayıtların varlığı önemlidir. Bunun için üreticiler mutlaka örgütlenmelidirler.

Üretici birlikleri veya kooperatiflerce fiziki altyapıyı tamamlamak amacıyla modernizasyon projeleri hazırlanıp sunulmalıdır. İşletmelerde mutlaka dinlenme havuzları inşa edilmelidir.

Arz talep dengesi kurulmalı, pazar istikrarı sağlanıp balık pazarlama sezonu uzatılmalıdır.

Doğal kaynakları koruyan balıkçılık benimsenmeli, etkin koruma ve kontrol yapılmalıdır.

Ülke çapında Su ürünleri sektörü tek çatı altında toplanmalıdır.

